

پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی زوجین بر پایه رفتارهای واپایی و تفسیر دشواری‌ها

The prediction of the couple's marital conflicts based on controlling behaviors and interpretation of the problems

Mehrangize Deldadeh Moghadam

مهرانگیز دلداده مقدم*

Nasrin Bagheri

نسرين باقرى**

Abstract

Couple's' marital satisfaction influenced by cognition, plays a major role in the psychosocial health of the couples. The present study was conducted in order to predict marital conflicts between men and women based on controlling behavior and interpretation of problems. The present research is a descriptive-correlational study. The statistical population included all married university students in Roodhen in 2015. Based on multi-stage random sampling method, 342 of them (220 women and 122 men) were selected as the sample. The participants were asked to fill out the marital conflict questionnaire of Sanaei Zaker and Barati (2008), the Couples' controlling behavior scale of Graham-Cowan and Archer (2005), and Difficulties Interpretation Scale of Heintzington, Cox, and Cox (1998). The obtained data were statistically analyzed using the multivariate hierachical regression test. The findings showed that both interpersonal problems ($\beta=0.083$, $p<0.05$) and intrapersonal problems ($\beta=0.081$, $p<0.05$) can predict marital conflicts. In addition, the regression coefficients indicated that, among the dimensions of controlling behaviors, economic control ($\beta=0.301$, $p<0.01$), control through scare ($\beta=0.227$, $p<0.01$), and control through isolation ($\beta=0.289$, $p<0.01$) were the predicted marital conflicts. The regression coefficients of other components of controlling (emotional and threatening control) were not statistically significant. Based on the study results, it is recommended that one should to pay more attention to the role of teaching cognitive and behavioral skills to couples in order to improve marital relations and strengthen the family foundation.

چکیده

رضايت زناشویی زوجین که متأثر از شناخت است در سلامت روانی- اجتماعی آن‌ها نقش مهمی دارد. پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی زن و مرد بر پایه رفتارهای واپایی (مهارگری) و تفسیر دشواری‌ها به انجام رسید. پژوهش توصیفی و روش آن همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان متاهل رودهن در سال ۱۳۹۴ بود. از این جامعه آماری ۳۴۲ دانشجوی متأهل (۲۲۰ زن، ۱۲۲ مرد) با روش تصادفی چندمرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان به پرسشنامه تعارض‌های زناشویی ثباتی ذاکر و براتی (۱۳۸۷)، سنجه رفتارهای واپایی زن و شوهر گراهام- کوان و آرجر (۲۰۰۵) و سنجه تفسیر دشواری‌ها هترینگتون، کوکس و کوکس (۱۹۹۸) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها آزمون رگرسیون چندمتغیره سلسه مراتبی به کار گرفته شد. یافته‌ها نشان داد هر دو بعد مشکلات میان فردی ($\beta=0.083$, $p<0.05$) و مشکلات درون فردی ($\beta=0.081$, $p<0.05$) تعارض‌های زناشویی را پیش-بینی می‌کنند. همچنین از میان ابعاد رفتارهای واپایی، نرخ رگرسیون مربوط به بعد مهار اقتصادی ($\beta=0.301$, $p<0.01$), مهار با ترساندن ($\beta=0.227$, $p<0.01$) و مهار با منزوی کردن ($\beta=0.289$, $p<0.01$) پیش‌بین تعارض‌های زناشویی بودند. نرخ رگرسیون دیگر مؤلفه‌های واپایی (مهار هیجانی و مهار تهدیدآمیز) معنی دار نبود. با توجه به برآیندهای پژوهش پیشنهاد می‌گردد در راستای بهبود روابط زناشویی و محکم‌تر شدن بنیان خانواده توجه به نقش آموزش مهارت‌های شناختی و رفتاری زوجین بیشتر شود.

واژگان کلیدی: تعارض، زناشویی، رفتار، واپایی، تفسیر

Keywords: conflict, marital, behavior, controlling, interpretation

*کارشناسی ارشد گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران

**نویسنده مسئول: استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران Bagheri@irau.ac.ir

مقدمه

سلامت خانواده از چگونگی رابطه همسران تأثیر می‌پذیرد و رضایت زناشویی از پایه‌های پایداری رابطه است چون‌که وجود رضایت زناشویی کنار آمدن با دشواری‌ها و تنیدگی و بالا رفتن تراز بهداشت روانی زوجین را آسان می‌سازد (نوابی نژاد، ۱۳۸۷؛ عابدی، مسیبی و عریضی، ۱۳۹۱، نقل از پرونده‌ی عارفی و مردای، ۱۳۹۵) افزون بر آن، نبود رضایت زناشویی پیش‌بینی برای آسیب‌های روانی-اجتماعی به‌ویژه افسردگی، مصرف مواد، خودکشی، کاهش کیفیت زندگی، تعارض‌های زناشویی و جدایی است (گاتمن^۱، ۱۹۸۳، به نقل از همان). عوامل بسیاری در نمایان شدن تعارض‌های زناشویی نقش دارند. پژوهش اصغری، صادقی، زارع خاکدست و انتظاری (۱۳۹۴) نشان داد میان سن افراد و تعارض‌های زناشویی در زوجین خواهان جدایی و زوجین بهنجار رابطه وارونه و میان سن افراد و بی‌ثباتی زناشویی در زوجین بهنجار و خواهان جدایی رابطه مستقیم وجود دارد. قاسمی، اعتمادی و احمدی (۱۳۹۴) رابطه تعامل‌های منفی میان زوجین و خانواده همسر با آلایشی زوجین و تعارض‌های زناشویی زنان را بررسی کردند و دریافتند تعاملات منفی زوجین و خانواده همسر می‌تواند روابط زوجین و پایداری پیوند زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد. دیلدار، سیوات و یاسین^۲ (۲۰۱۳) پژوهشی با نام تعارض‌های زناشویی و شیوه‌های حل تعارض در زوج‌های ناخشنود انجام دادند؛ برآیندهای پژوهش آن‌ها نشان داد زن و شوهرها هر کدام در رویارویی با تعارض‌های زناشویی از شیوه‌های ناهمسانی استفاده می‌کنند. برای نمونه ۸۰ موارد خشونت، نبود همکاری با همسر، وقت نگذاشتن مردان برای رابطه و در ۲۰ درصد موارد مشکلات فرزندان دلیل تعارض‌های زناشویی بوده است. بهرامی، فلاحی و محمدی (۲۰۱۳) به بررسی و هم سنجی ابعاد تعارض‌های زناشویی در زوج‌هایی که تعارض داشتند و زنانی که جدایی عاطفی را تجربه می‌کردند پرداختند. برآیندهای این پژوهش نشان داد تفاوت معنی‌داری میان شیوه‌های حل مسئله هر دو گروه وجود دارد. زنان دارای تعارض از شیوه‌های هیجانی مانند ابراز خشم استفاده می‌کنند و زنان در گیر جدایی عاطفی از شیوه‌های اجتنابی. فینچمن^۳ (۲۰۱۲) با بررسی رابطه ساختار و محتوای تعارض‌های

1. Gottman, J

2.Dilar, S., Sitwat, A. & Yasin, S

3.Finchman, F.D

زنashویی به این برآیند رسید که ویژگی‌های زوج‌ها، نبود حمایت اجتماعی، ناتوانی در ابراز هیجاناتان‌ها و مشکلات اقتصادی دلایل بنیادی تعارض‌های زناشویی است.

همچنین دلیل نبود کامیابی زوج‌ها در زندگی مشترک به آینین برمی‌گردد که ویلیام گلسر^۱ آن را خوی و اپایی (مهارگری) می‌نامد و با افسوس شمار افراد درگیر در این آینین کم نیست. ۹۹/۹۹ درصد مردم جهان به دلیل این آینین و اپایی است که در کنار آمدن با دیگران دچار چالش می‌شوند. این خو منحصر به پیوند زناشویی نیست ولی در زندگی زناشویی خود را شدیدتر نشان می‌دهد. فرض بنیادی کسانی که دست به و اپایی می‌زنند این است که «چنانچه ما احساس ناخرسندی می‌کیم، خود مسئول چنین احساسی نیستیم، به جای آن دیگران و رویدادهای بیرون از مهار ما هستند که مقصرونده و یا معز ما از لحاظ ساختاری یا شیمیایی به گونه‌ای است که بدون اینکه ما بخواهیم این مشکل را درست می‌کنند». در این فرضیه هرگز علت بدینختی آدم‌ها شیوه انتخاب و کارهای آن‌ها شناخته نمی‌شود. کسانی که از زندگی مشترکشان خوشنود نیستند، متول به و اپایی می‌شوند و می‌گویند کوتاهی از من نیست، همسرم عامل همه این بدینختی‌هاست و من وظیفه خود می‌دانم هر کاری که می‌توانم برای تغییر رفتارهای او انجام دهم هرچند به بهای جان او تمام شود (گلسر، ۲۰۱۲). بررسی رفتارهای و اپایی^۲ در زوجین دارای خشونت خانگی^۳ در انگلیس نشان داد، رفتارهای و اپایی رفتاری کلیدی در این گونه خانواده‌هاست (باتس، گراهام-کوان و آرچر، ۲۰۱۴) در رفتارهای و اپایی فرد سعی می‌کند همسر خود را از راه رفتارهایی مانند مهار اقتصادی، مهار تهدیدآمیز، مهار از راه ترساندن، مهار هیجانی و مهار از راه منزوی کردن مورد مهار قرار دهد (عباسی اصیل، ۱۳۹۳). پژوهش عباسی اصیل (۱۳۹۳) نشان داد که میان زوجین با ازدواج ستی و مدرن در ابعاد گوناگون رفتارهای و اپایی و کارکرد جنسی^۴ تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. ولی در میانگین نمره مؤلفه میل جنسی در زوجین دو گروه تفاوت به تراز معنی‌دار رسیده است، بدین معنی که میانگین نمره مؤلفه میل جنسی در زوجین با ازدواج مدرن به طور معنی‌داری بیشتر از گروه گواه

1. Glasser, W.

2. controlling Behaviors

3. Domestic violence

4. Bates, E.A., Graham-Kavan, N. & Archer, J.

5. sexual function

بود. بر پایه برآیندهای این پژوهش می‌توان گفت نوع ازدواج (ستی یا مدرن) نقش کارسازی در بروز رفتارهای واپایی ندارد ولی می‌تواند در میل جنسی زوجین نقش کارسازی ایفا نماید. همیلتون^۱ (۲۰۱۳) در یک بررسی طولی به کارگیری زمینه‌یابی ملی اثر تعارض‌های زناشویی و تأثیرات محیط زناشویی را در وضعیت تأهل بررسی نمودند. آن‌ها ویژگی‌های جمعیت شناختی زوج‌ها را در سه دوره مورد مطالعه قرار دادند. از میان متغیرهای جمعیت شناختی سن عاملی بود که بر محیط زناشویی و کاهش رفتارهای واپایی در چرخه زندگی کارساز بود.

افزون بر رفتارهای واپایی، شیوه تفسیر زوجین از مشکلاتی که در زندگی با آن‌ها رو برو هستند ممکن است در تعارض‌های زناشویی نقش داشته باشند. درواقع تفسیر دشواری^۲ بر پایه این فرضیه اثبات شده که اعضای خانواده پیش آمدۀایی مانند ابراز هیجانات ناهمانگ با روابط نامطلوب را به شیوه‌های ناهمسانی تعبیر و تفسیر می‌کنند، ساخته شده است. این فرضیه در برخی از روش‌های مداخلات درمانی معاصر مانند روایت درمانگری، درمان متمرکر بر حل مسئله و برخی از دیدگاه‌های سیستمی مانند خانواده درمانی ساختاری مشاهده می‌شود (فیشر و کانسوران^۳، ۲۰۰۶، نقل از گلدنبرگ و گلدنبرگ^۴، ۲۰۰۷). در تفسیر دشواری، دلیل بروز مشکلات به دودسته مشکلات میان فردی و مشکلاتی که کانون آن‌ها خود فرد هستند تقسیم‌بندی می‌شوند. مشکلات میان فردی منظور مشکلاتی است که فرد، دیگر افراد از جمله اعضای خانواده را در شکل‌گیری آن‌ها کارگر می‌داند. در حالی که در دسته دیگر فرد خود را دلیل بنیادی مشکل می‌داند. بر همین اساس بازخوانی مشکلات خانواده در میان زوجین از جمله زمینه‌های بالارزش و قابل بررسی در بروز تعارض‌های زناشویی است که در این پژوهش بدان پرداخته شده است. ایونیوک، ویت، لیوسن، مک کلینتون و تید^۵ (۲۰۱۴) در یک پژوهش طولی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۱، تأثیر سلامت و ویژگی‌های شخصیتی را را در بر تعارض‌های زناشویی دوره پیری زوج‌ها از راه بازنگری ملی ۹۵۵ زن و شوهر بررسی کردند. برآیندها نشان داد ویژگی‌های شوهر، شرایط سلامتی هر دو همسر بر تعارض‌های زناشویی

1 Hamilton, K.A.

2 interpretation of a Problem

3 Fisher, M & Cansouran, B

4 Goldenberg, I., Goldenberg, H

5 Iveniuk, J., Waite, L.J., Laumann, E., Mcclintock, M.K.& Tiedt, A.D

آن‌ها کارساز بوده است. بر پایه گزارش خانم‌های سالمند روان آزردگی و برون‌گرایی همسرانشان بر تعارض‌های زناشویی آن‌ها مؤثر بوده است. همچنین تفاوت‌های جنسیتی در ایفای نقش‌های زناشویی بر تعارض‌ها مؤثر بوده است ولی تاکنون پژوهشی به پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی بر پایه رفتارهای واپایی و تفسیر دشواری نپرداخته از این‌رو پژوهشگران در صدد آزمون فرضیه‌های زیر بودند.

۱. تعارض‌های زناشویی بر پایه رفتارهای واپایی در زنان و مردان متأهل قابل پیش‌بینی است.
۲. تعارض‌های زناشویی بر پایه تفسیر دشواری در زنان و مردان متأهل قابل پیش‌بینی است.

روش

این پژوهش از نوع بررسی‌های توصیفی است و به روش همبستگی انجام شده است که در آن همبستگی رفتارهای واپایی و تفسیر دشواری از یک مشکل در زنان و مردان متأهل (متغیرهای پیش‌بین) با تعارض‌های زناشویی (ملاک) است. جامعه آماری دربرگیرنده همه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن بود که در سال ۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای استفاده شد. برای تعیین اندازه نمونه از راه فرمول کرامر به ازای هر سطح متغیر پیش‌بینی کننده، تعداد ۴۰ نفر نمونه انتخاب شد (هویت و کرامر، ترجمه پاشا شریفی، ۱۳۸۸). با توجه به اینکه در این پژوهش رفتارهای واپایی دارای ۵ مؤلفه و تفسیر دشواری دارای دو مؤلفه است. تعداد نمونه فرآخور ۲۸۰ نفر به دست آمد که با بیش برآورد ۳۴۴ در نظر گرفته شد. ریزش نمونه ۱۶ نفر بود. ملاک ورود عبارت بودند از اینکه شرکت کنندگان دانشجو باشند و ملاک خروج استفاده از مواد یا داروهای خاصی که بر هشیاری تأثیر می‌گذارند و عدم همکاری در اجرای آزمون بود.

ابزار

پرسشنامه تعارض‌های زناشویی^۱. نسخه تجدیدنظر شده پرسشنامه تعارض‌های زناشویی ثانی‌بی‌ذاکر و براتی (۱۳۸۷) یک ابزار ۴۲ پرسشی است که برای سنجیدن تعارض‌های زناشویی ساخته شده است.

1. marital conflict questionnaire

این ابزار هفت سویه یا هفت بعد تعارض‌های زناشویی را اندازه می‌گیرد. پرسشنامه تعارض‌های زناشویی از روایی محتوایی خوبی برخوردار است. در مرحله تحلیل مواد آزمون پس از اجرای مقدماتی و محاسبه همبستگی هر پرسش با کل پرسشنامه و مؤلفه‌های آن، ۱۳ پرسش از ۵۵ پرسش اولیه حذف شده است (ثنایی، ۱۳۷۹). برای هر پرسش پنج گزینه در نظر گرفته شده که به تناسب ۱ تا ۵ نمره به آن‌ها اختصاص داده شده است. حداکثر نمره کل پرسشنامه ۲۱۰ و حداقل آن ۴۲ است. پرسش‌های مؤلفه‌ها از این قرار است کاهش همکاری پرسش‌های ۲۷، ۲۱، ۱۴، ۹، ۳ «کاهش رابطه جنسی» پرسش‌های ۴، ۳۳، ۲۸، ۱۵، ۱۰، ۴ افزایش واکنش‌های هیجانی، پرسش‌های ۳۵، ۴۱، ۳۷، ۳۴، ۲۹، ۲۲، ۱۶، ۱۱، ۵ «افزایش جلب حمایت فرزند» پرسش‌های ۳۰، ۲۳، ۱۷، ۱۲، ۶ «کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان» پرسش‌های ۳۷، ۴۰، ۳۷، ۲۵، ۱۹، ۱، ۴۲، ۴۰، ۳۷. « جدا کردن امور مالی از یکدیگر» پرسش‌های ۲۰، ۱۳، ۸، ۲، ۳۸، ۳۲، ۲۶، ۲۰، ۱۳، ۸، ۲ و دیگر پرسش‌های مربوط به مؤلفه افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود است. حداکثر نمره هر مؤلفه برابر با تعداد پرسش‌های آن مؤلفه‌ها ضربدر ۵ است. در این ابزار نمره بیشتر به معنی تعارض بیشتر و نمره کمتر به معنای رابطه بهتر است (ثنایی، ۱۳۷۹). در پژوهش خزایی (۱۳۸۵) به منظور سنجش روایی، نمرات همه مؤلفه‌های پرسشنامه تعارض‌های زناشویی از ۰/۳۱ تا ۰/۸۲ با نمره کل تعارض زناشویی در سطح ۰/۰۱ همبستگی معنی‌دار نشان دادند. در رابطه با پایایی پرسشنامه نیز دهقان در تحقیق خود برای هنجاریابی پرسشنامه تعارض‌های زناشویی روی یک گروه ۳۰ نفری بررسی انجام داده و از روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۱ و برای هفت مؤلفه آن به ترتیب کاهش همکاری ۰/۷۳، کاهش رابطه جنسی ۰/۶۰، افزایش واکنش‌های هیجانی ۰/۷۴، افزایش جلب حمایت فرزند ۰/۸۱ افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود ۰/۶۵، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان ۰/۸۱ و جدا کردن امور مالی از یکدیگر ۰/۶۹ به دست آمده است. برای (۱۳۸۹) در تحقیق خود برای پایایی پرسشنامه تعارض‌های زناشویی از روش آلفای کرونباخ استفاده کرده که نمرات برای کل پرسشنامه ۰/۵۳ به دست آمده است. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای پرسشنامه ۰/۹۱۲ به دست آمد.

سنجه رفتارهای واپایی^۱: سنجه رفتارهای واپایی زن و شوهر در سال ۲۰۰۵ به دست گراهام - کوان و آرچر^۲ به منظور ارزیابی رفتارهای واپایی ساخته شده است. این ابزار یک سنجه ۲۴ عبارتی است که رفتارهای واپایی زوجین را در زندگی زناشویی مورد بررسی قرار می‌دهد. برای زوجینی که دارای فرزند هستند ۵ عبارت دیگر به سنجه اضافه شده است (۵ عبارت آخر آزمون) این سنجه تنها به زمینه‌های رفتاری می‌پردازد و پرخاشگری بدنی (که می‌توان آن را به صورت جداگانه مورد ارزیابی قرار داد) را در برنمی‌گیرد. پرسشنامه رفتارهای واپایی طوری طراحی شده که در آن فرد می‌تواند هم رفتارهای مهارکننده خود و هم رفتارهای مهارکننده همسرش را گزارش کند. آزمودنی باید در یک سنجه لیکرت ۵ درجه‌ای (۰ تا ۴) روشن کند که خودش و همسرش به چه میزان هریک از رفتارهای مورد نظر را انجام می‌دهند. این پرسشنامه دارای ۵ مؤلفه (با در نظر گرفتن عبارات مربوط به کودکان، ۶ مؤلفه): مهار اقتصادی، مهار تهدیدآمیز، مهار از راه ترساندن، مهار هیجانی و مهار از راه متزווی کردن است. نمرات بالا در این سنجه نشان‌دهنده استفاده بیشتر از رفتارهای واپایی و نمرات پایین روشنگر استفاده کمتر از رفتارهای واپایی است. پایایی این پرسشنامه توسط گراهام - کوان و آرچر (۲۰۰۵) بررسی شده است و در هم سنجی با آزمون‌های پرخاشگری، ترس از ارزیابی منفی و مهار خشم دارای ضرایب همبستگی به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۵۹ و ۰/۷۰ بوده است (مشاک، ۱۳۸۵). همچنین بر پایه گزارش مشاک (۱۳۸۹) ضرایب پایایی پرسشنامه به دو روش تنصیف و آلفای کرونباخ برابر با ۰/۶۵ و ۰/۶۶ بوده است. در پژوهشی که تقی پور (۱۳۸۸) انجام داده است نیز آلفای کرونباخ ۰/۷۱، برای آزمون به دست آمده است. همچنین سودانی (۱۳۹۰) به نقل از عباسی اصیل، (۱۳۹۳) برای پایایی این پرسشنامه در آزمونی که بر روی ۱۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه شهید چمران انجام داد آلفای کرونباخ ۰/۷۹ را گزارش کرده است. بر پایه پژوهش گراهام و کوان - آرچر (۲۰۰۵) برآیندها تحلیل‌های خوش‌های، دو خوشه به نام‌های مهار بالا و پایین را به دست دادند. گراهام و کوان - آرچر نشان دادند که سنجه رفتار واپایی از همسانی درونی کلی مطلوبی برخوردار بوده است. نرخ آلفای کلی آزمون در نمونه زنان ۹۰ درصد و در مردان ۸۹

1.controlling behaviors scale

2.Graham-Kevan. N. & Archer, J.

در صد بوده است. همسانی درونی مؤلفه مهار اقتصادی پایین میان ۰/۴۸ تا ۰/۶۶، گزارش شده است. همسانی درونی مؤلفه‌های مهار هیجانی و مهار از راه به انزوا کشیدن خوب و میان ۰/۸۰ تا ۰/۸۷ گزارش شده است (عباسی اصلی، ۱۳۸۳). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های سنجه و اپایی (۰/۷۴۴ = مهار اقتصادی، ۰/۶۹۸ = مهار تهدیدآمیز، ۰/۷۲۶ = مهار از راه ترساندن، ۰/۶۵۲ = مهار هیجانی، ۰/۸۷۳ = مهار از راه منزوی کردن) محاسبه شد.

سنجه تفسیر دشواری^۱. سنجه تفسیر دشواری در سال ۱۹۹۸ توسط هترینگتون کاکس و کاکس^۲ به منظور ارزیابی تعبیر شناختی شخصی افراد از یک مشکل به وجود آمده تهیه شده است. این آزمون در آغاز برای استفاده در خانواده طراحی شده ولی در حال حاضر برای زوج‌هایی که دچار تعارض هستند نیز کاربرد دارد. این سنجه دارای یک پرسش باز پاسخ است که در آن از آزمودنی خواسته می‌شود، مشکلش را شرح داده و سپس با استفاده از ۲۷ پرسش مطرح شده علل استنادی آن را بیان کند. آزمودنی باید در یک طیف لیکرت پنج شیوه نمره گذاری به پرسش‌ها پاسخ دهد. مؤلفه‌ها عبارت‌اند از: ۱. مؤلفه دشواری میان فردی؛ ۲. مؤلفه مشکلاتی که کانون آن‌ها خود فرد هستند. برای به دست آوردن نمرات مربوط به هر مؤلفه کافی است امتیاز همه عبارات مورد نظر باهم جمع شوند. در هر مؤلفه نمره بالا نشان‌دهنده میزان بالاتر استفاده از تفسیر درون فردی یا میان فردی در برخورد با مشکلات است. برآیندهای پژوهش‌های انجام شده نشان‌گر روایی مطلوب این آزمون است. در بررسی‌هایی که بر روی ۳۹ زن و شوهر داوطلبی که دچار تعارض بودند، مشاهده شد که برآیندهای سنجه تفسیر دشواری با نمره آزمون سازش یافته‌گی زناشویی لاک والاس همبستگی معنی‌داری دارند. مواد خاصی از سنجه با تعارض، همبستگی و ابراز احساس‌ها همبستگی داشتند. همچنین پایایی سنجه تفسیر دشواری بهوسیله تحلیل عاملی و به دست آمدن دو مؤلفه به تأیید رسیده است. نرخ پایایی برآمده از روش باز آزمایی کل سنجه در فاصله ۳ تا ۴ هفته ۰/۷۲ گزارش شده است. همبستگی‌ها در دامنه‌ای از ۰/۴۴ (پرسش ۶) تا ۰/۸۷ (پرسش ۲۰) قرار داشتند. در پژوهش

1.cognitive interpretation of a problem scale

2.Hetherington, E., Cox, M.M. & Cox, R.

حاضر آلفای کروباخ برای مؤلفه‌های سنجه دشواری (۸۱۴= دشواری میان فردی و =۰/۸۰۰ دشواری درون فردی) محاسبه شد.

روش اجرای پژوهش

با توجه به اینکه جامعه موردپژوهش، دربرگیرنده دانشجویان متاهل شاغل به تحصیل در سال تحصیلی (۹۵-۹۴) دانشگاه آزاد واحد رودهن بود. نخست فهرست دانشکده‌های دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن که دربرگیرنده ۹ دانشکده (دانشکده روانشناسی، علوم اجتماعی، هنر و معماری، حسابداری و مدیریت، علوم تربیتی و مشاوره، فنی و مهندسی، کشاورزی، علوم پایه، زبان و ادبیات فارسی و زبان‌های خارجه) است آماده شد، سپس به طور تصادفی از میان کل دانشکده‌های این دانشگاه، ۴ دانشکده (روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی، مشاوره و حسابداری) انتخاب شد. درنهایت داده‌های تعداد ۱۲۲ دانشجو مرد و ۲۲۰ دانشجوی زن به صورت تصادفی انتخاب و مورد آزمون نهاده شد (در دانشکده‌های ذکر شده تعداد زنان بیشتر از مردان بود از این رو در نمونه پژوهش تعداد زنان بیش از مردان است). پژوهشگر پرسشنامه‌ها را در اختیار دانشجویان کلاس‌های انتخابی قرار داد و پس از شرح زمینه پرسشنامه و پس از کسب توافق از آنان برای همکاری در پژوهش و روشنگری درباره اهداف پژوهش و دستور کار پر کردن پرسشنامه‌ها، دانشجویان در حضور پژوهشگر و با انتخاب مکان آرامی مانند کلاس‌های خالی دانشگاه در مدت ۳۰ دقیقه به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری شده به صورت محrama نگهداری شده و در پرسشنامه نامی از آزمودنی برده شد و علامت، شناسه یا شماره‌ای روی پرسشنامه ثبت نگردید.

یافته‌ها

در این بخش نخست شناسه‌های جمعیت شناختی شرکت کنندگان و در دنباله یافته‌های توصیفی و ضرایب همبستگی و رگرسیون ارائه شده است.

۲۲۰ نفر از شرکت کنندگان (۶۴ درصد) در پژوهش حاضر زن و ۱۲۲ نفر از آنان (۳۵/۵ درصد) مرد بودند. ۱۰۱ نفر از شرکت کنندگان (۲۹/۴ درصد) زیر ۳۰ سال، ۸۹ نفر از شرکت کنندگان

۲۵/۹ درصد) میان ۳۰ تا ۳۵ سال داشتند، ۷۰ نفر از شرکت کنندگان (۲۰/۳ درصد) میان ۳۶ تا ۴۰ سال و ۷۵ نفر (۲۱/۸ درصد) بالاتر از ۴۰ سال داشتند. ۷۳ نفر از شرکت کنندگان (۲۱/۲ درصد) مقطع تحصیلی خود را کارданی، ۱۴۲ نفر از آنان (۴۱/۳ درصد) مقطع تحصیلی خود کارشناسی و ۱۱۲ نفر (۳۲/۶ درصد) مقطع تحصیلی خود را کارشناسی ارشد و ۱۲ نفر (۳/۵ درصد) مقطع تحصیلی خود را دکتری اعلام نمودند.

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد، نرخ آلفای کرونباخ، چولگی و کشیدگی تعارض‌های زناشویی، ابعاد رفتارهای واپایی و تفسیر دشواری

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
رفتارهای واپایی - مهار اقتصادی	۸/۹۲	۳/۹۶	۰/۷۹۲	-۰/۱۶۰
رفتارهای واپایی - مهار تهدیدآمیز	۶/۰۵	۲/۳۶	۱/۱۳۱	۰/۸۰۱
رفتارهای واپایی - مهار از راه ترساندن	۷/۰۷	۲/۸۴	-۰/۹۱۱	۰/۴۴۹
رفتارهای واپایی - مهار هیجانی	۸/۶۲	۲/۷۱	۰/۲۲۵	-۰/۵۷۱
رفتارهای واپایی - مهار از راه منزوی کردن	۱۰/۸۷	۴/۶۱	۰/۷۱۹	-۰/۱۰۷
تفسیر دشواری - دشواری میان فردی	۱۴/۲۱	۷/۲۰	-۰/۲۸۰	-۰/۶۳۷
تفسیر دشواری - دشواری درون فردی	۷/۰۶	۴/۶۲	۰/۲۷۷	-۰/۷۸۲
تعارض‌های زناشویی	۸۴/۴۲	۱۹/۹۱	۰/۵۰۶	-۰/۴۴۳

جدول (۱) نشان می‌دهد در این پژوهش بالاترین میانگین از آن تعارض‌های زناشویی ($M=۸۴/۴۲$) و کوچک‌ترین میانگین از آن رفتارهای واپایی - مهار تهدیدآمیز ($M=۶/۰۵$). بالاترین انحراف استاندارد از آن تعارض‌های زناشویی ($S=۱۹/۹۱$) و کوچک‌ترین انحراف استاندارد از آن رفتارهای واپایی و مهار تهدیدآمیز بود ($S=۲/۳۶$). نرخ آلفای کرونباخ، چولگی و کشیدگی تعارض‌های زناشویی، ابعاد رفتارهای واپایی و تفسیر دشواری را نشان می‌دهد، اندازه‌های آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش نزدیک به یا بالاتر از ۰/۷ است؛ که این موضوع روشنگر همسانی درونی قابل قبول ابزار سنجش متغیرهای پژوهش بود. کشیدگی و چولگی همه متغیرهای پژوهش بیرون از گستره $2 \pm$ نبوده و بنابراین می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که توزیع داده‌های مربوط به آن متغیرها بهنجار بوده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۱. رفتارهای واپایی - مهار اقتصادی							-	
۲. رفتارهای واپایی - مهار تهدیدآمیز						۰/۵۲۲**		
۳. رفتارهای واپایی - مهار از راه ترساندن					۰/۵۸۳**	۰/۶۰۱**		
۴. رفتارهای واپایی - مهار هیجانی					۰/۲۸۲**	۰/۲۷۲**		
۵. رفتارهای واپایی - مهار از راه منزوی کردن					۰/۳۲۳**	۰/۴۹۴**	۰/۴۱۹**	
۶. تفسیر دشواری - دشواری میان فردی					۰/۴۵۰**	۰/۵۲۹**	۰/۴۲۱**	
۷. تفسیر دشواری - دشواری درون فردی					۰/۲۲۹**	۰/۲۴۶**	۰/۳۱۴**	
۸. تعارضهای زناشویی					۰/۲۹۹**	۰/۱۵۳**	۰/۲۴۸**	۰/۰۸۳
					-	۰/۰۸۸	۰/۰۴۱	
					-	۰/۴۷۵**	۰/۵۷۲**	۰/۰۱۹**
					-	۰/۳۳۰**	۰/۰۵۲**	۰/۲۹۶**

p<0.01 **

جدول (۲) ضرایب همبستگی ابعاد رفتارهای مهار گری، تفسیر دشواری و تعارضهای زناشویی را نشان می‌دهد. بر پایه جدول ۲ همه ابعاد رفتارهای واپایی به صورت مثبت و در سطح معنی‌داری ۱/۰ با تغییر تعارضهای زناشویی همبسته بود. همچنین هردو بعد مشکلات درون فردی و بروند فردی تفسیر دشواری در سطح ۰/۰ با تعارضهای زناشویی همبسته بودند.

در جدول ۱ مفروضه بهنجار بودن تک متغیری مورد ارزیابی قرار گرفته است. در این بخش سه مفروضه هم خطی بودن، استقلال خطاهای میان متغیرهای پیش‌بین و بهنجار بودن توزیع چند متغیری مورد ارزیابی قرار گرفته است. به منظور ارزیابی مفروضه هم خطی بودن عامل تورم واریانس^۱ و نرخ تحمل^۲ موردن بررسی نهاده شد. جدول ۳، نرخ تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۳. نرخ تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش

متغیر	نرخ تحمل	تورم واریانس (VIF)
رفتارهای واپایی - مهار اقتصادی	۰/۸۶۹	۱/۱۵۰
رفتارهای واپایی - مهار تهدیدآمیز	۰/۸۱۳	۱/۲۲۹
رفتارهای واپایی - مهار از راه ترساندن	۰/۵۸۵	۱/۷۰۸
رفتارهای واپایی - مهار هیجانی	۰/۵۷۶	۱/۷۳۷
رفتارهای واپایی - مهار از راه منزوی کردن	۰/۴۷۵	۲/۱۰۷
تفسیر مشکلات خانواده - دشواری میان فردی	۰/۷۴۶	۱/۳۴۱
تفسیر مشکلات خانواده - دشواری درون فردی	۰/۵۹۲	۱/۶۸۹
تعارضهای زناشویی	متغیر ملاک	متغیر ملاک

1. variance inflation factor (VIF)

2. tolerance

جدول (۳) نشان می‌دهد که مسئله هم خطی بودن در متغیرهای تحقیق رخ نداده است؛ زیرا که اندازه‌های نرخ تحمل برای همه متغیرها بالاتر از ۰/۰ و عامل تورم واریانس برای همه متغیرهای پژوهش حاضر کمتر از ۱۰ است (رك مایر، گامست و گوارینو، ۲۰۰۶)؛ بنابراین در تحقیق حاضر اندازه‌های به دست آمده از محاسبه عامل تورم واریانس و نرخ تحمل نشان‌دهنده آن است که پدیده هم خطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است. به‌منظور آزمون استقلال خطاهای در میان متغیرهای پیش‌بین، ارزش شناسه دوربین واتسون مورد بررسی نهاده شد، ارزش شناسه گفته شده ۱/۸۴۵ بود. فایلد (۲۰۰۶) باور دارد که ارزش بالاتر از ۳ نشان‌دهنده عدم استقلال خطاهاست. براین اساس با توجه به ارزش پایین شناسه دوربین واتسون محاسبه شده، می‌توان گفت مفروضه استقلال خطاهای نیز در میان داده‌های پژوهش برقرار بود.

برای ارزیابی برقراری یا عدم برقراری مفروضه بهنجار بودن توزیع چند متغیری در میان داده‌ها از نمره‌های «فاصله مهلوکایس (D)^۱» تحلیل شد. بدین صورت که ترسیم منحنی توزیع آن، نشان داد که ترکیب متغیرهای پیش‌بین در تبیین متغیر ملاک بهنجار نیست. استفاده از نمودار باکس پلات نشان داد که داده‌های مربوط به شرکت کنندگان ۱۰ و ۱۱ پرتهای چند متغیری تشکیل داده، از این‌رو اطلاعات مربوط به آن دو شرکت کننده از میان داده‌های گردآوری شده حذف شد.

جدول ۴. رگرسیون چند متغیری سلسه مواتبی در پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی بر پایه ابعاد تفسیر دشواری و رفتارهای واپایی

B	SE	B	گام نخست
۰/۰۸۱*	۰/۱۷۱	۰/۳۵۱	تفسیر دشواری - دشواری درون فردی
۰/۰۸۳*	۰/۱۱۴	۰/۰۲۳۱	تفسیر دشواری - دشواری میان فردی
$R^2 = 0/114$			
$adjR^2 = 0/109$			
$F(۲, ۳۳۹) = ۲۱/۷۸۹$			
گام دوم			
۰/۳۰۱**	۰/۲۴۷	۱/۰۵۳۸	رفتارهای واپایی - مهار اقتصادی
۰/۰۷۲	۰/۰۴۵	۰/۰۶۴۴	رفتارهای واپایی - مهار تهدیدآمیز
۰/۰۲۷**	۰/۰۳۸۳	۱/۰۵۸۹	رفتارهای واپایی - مهار از راه ترساندن
-۰/۰۶۰	۰/۰۳۱۵	-۰/۰۴۳۹	رفتارهای واپایی - مهار هیجانی
۰/۰۸۹**	۰/۰۲۰۹	۱/۰۲۳۹	رفتارهای واپایی - مهار از راه منزوی کردن
$R^2 = 0/544$			
$\Delta R^2 = 0/043$			
$adjR^2 = 0/534$			
$F(۷, ۳۳۴) = ۵۶/۸۲۹$			

*P < 0/05, **P < 0/01

1.mahalanobis distance (D)

جدول ۴ نشان می‌دهد، ابعاد مشکلات میان فردی و درون فردی متغیر تفسیر دشواری که در گام نخست پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی، وارد معادله شد، به صورت معنی‌داری در سطح $0/01$ تعارض‌های زناشویی را پیش‌بینی نمود ($F=21/789, 2=0/01, p<0/01$). بررسی مجدد همبستگی چندگانه به دست آمده نشان داد که ارزش نرخ همبستگی‌های چندگانه (R^2) برابر با $0/114$ است. این موضوع نشان می‌دهد متغیر تفسیر دشواری $11/4$ درصد از واریانس تعارض‌های زناشویی را تبیین نموده است. بررسی نرخ رگرسیون نشان داد که هر دو بعد مشکلات میان فردی ($\beta=0/05, p<0/05$) و مشکلات درون فردی ($\beta=0/081, p<0/05$) به صورت مثبت و در سطح معنی‌داری $0/05$ تعارض‌های زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.

همچنین جدول ۴ نشان می‌دهد، با ورود ابعاد رفتارهای واپایی به معادله پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی در گام دوم، ارزش R^2 به $0/544$ رسید. این یافته بدان معناست که ابعاد رفتارهای واپایی به همراه ابعاد متغیر تفسیر دشواری در کل $54/4$ درصد از واریانس تعارض‌های زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. ارزش تغییرات R^2 (ΔR^2) برابر با $0/430$ بود. این یافته بدان معناست که با ورود ابعاد رفتارهای واپایی در معادله پیش‌بینی و با مهار اثر متغیر تفسیر دشواری، اندازه واریانس تبیین شده تعارض‌های زناشویی 43 درصد افزایش یافته است که از دید آماری در سطح $0/01$ معنی‌دار است ($F=56/829, 0/01, p<0/01$). بررسی ضرایب رگرسیون نیز نشان داد که از میان ابعاد رفتارهای واپایی، نرخ رگرسیون مربوط به بعد مهار اقتصادی ($\beta=0/301, p<0/01$)، مهار از راه ترانسیلن (۰/۰۱) و مهار از راه منزوى کردن ($\beta=0/227, p<0/01$) در پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی در سطح معنی‌داری $0/01$ معنی‌دار است. گفتنی است که نرخ رگرسیون مربوط به دیگر رفتارهای واپایی، (مهار هیجانی و مهار تهدیدآمیز) در سطح $0/05$ معنی‌دار نبود.

بحث و نتیجه‌گیری

بر پایه یافته‌های برآمده از آزمون فرضیه نخست مبنی بر پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی بر پایه ابعاد تفسیر دشواری (مشکلات میان فردی و درون فردی)، برآیندها نشان داد که هر دو بعد مشکلات میان فردی و مشکلات درون فردی تعارض‌های زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.

برآیندهای پژوهش حاضر با یافته‌های دیلدار و همکاران (۲۰۱۳)، بهرامی و همکاران (۲۰۰۵) از این جهت که دریافتند شیوه‌های حل مسئله با تعارض‌های زناشویی رابطه دارد، همسو است.

در تبیین برآیند به دست آمده می‌توان گفت، شیوه تفسیر زوجین از مشکلاتی که در زندگی با آن‌ها روبرو هستند می‌تواند در روابط زناشویی آن‌ها نقش داشته باشند. درواقع تفسیر مشکلات بر پایه این فرضیه اثبات شده که اعضای خانواده پیش آمدهایی مانند ابراز هیجانات ناهمانگی با روابط نامطلوب را به شیوه‌های متفاوتی تعبیر و تفسیر می‌کنند، ساخته شده است. تفسیر شناختی به مشکلات زناشویی، ادراک تحریف و اندیشه غیرمنطقی را مایه اصلی ایجاد اختلال و مشکلات زوج‌ها می‌داند. بر پایه مدل‌های شناختی طرح‌واره‌ها یا آنچه باورهای کلیدی خانواده است، در ایجاد مسئله و مشکلات نقش دارند. فرض براین است که هریک از زوجین باورهای بنیادی (طرح‌واره‌های بنیادی ارتباطی) درباره خود و روابط نزدیک دارند که با خود به پیوند زناشویی می‌آورند.

بنابراین چنانچه فرد، دیگر افراد از جمله اعضای خانواده در شکل‌گیری مشکلات مؤثر بداند، درواقع شیوه تفسیر مشکلاتش به صورت میان فردی خواهد بود که می‌تواند در بروز تعارض‌های زناشویی نقش برجسته‌ای ایفا نماید.

افزون بر تفسیر بالا، بک بر جسته‌ترین علت مشکلات زناشویی و روابط انسانی را در سوء-تفاهم‌ها می‌داند. به باور او ناهمسانی در نحوه نگرش افراد مایه برای روز اختلافات و پیامدهای از آن می‌شود. از دید «بک» توجه کردن، گوش دادن، پرسش کردن و گسترش دادوستد درست اطلاعات از جمله کارآمدترین راه‌های رویارویی با سوءتفاهم‌اند. بک لازمه داشتن مناسبات نیک و عوامل پایدار و روابط زناشویی را در تعهد، حساسیت، بخشش، ملاحظه، بی‌آلایشی، وفاداری، مسئولیت و اعتماد دانسته و زمینه‌های ناسازگاری در پیوندهای زناشویی را در عدم همکاری در برنامه‌ریزی‌ها و عدم هزینه کردن زمان کافی برای باهم بودن، چگونگی و اندازه روابط جنسی، عدم تقسیم‌کار و ... می‌داند (باتلر و همکاران، ۲۰۰۷). همچنین با توجه به تحریف‌های شناختی

ده گانه از دیدگاه بک هریک از این خطاهای شناختی و باورهای ناکارآمد می‌تواند از عمدۀ ترین عوامل مؤثر بروز مشکلات و ناسازگاری‌های رفتاری خاصه در زناشویی گردد.

«هورنای» نیز معتقد است آدم بیمار انتظارات غیرمنطقی داشته و توقعاتی دارد که برخی از این توقعات مربوط به خود و برخی دیگر متوجه نظام جهانی است؛ به عنوان مثال: «حق من است که خوشبخت باشم» یا «دادگرانه نیست زندگی تا این اندازه دشوار باشد» و ... . این قبیل توقعات در زندگی زناشویی نیز در دسرساز بوده و انتظارات «هورنای» نیز به خطاهای شناختی و تفکرات غیرمنطقی کشیده می‌شوند (بک، ترجمه قرچه داغی، ۱۳۷۸).

فرضیه دوم: ابعاد رفتارهای واپایی (مهار اقتصادی، مهار تهدیدآمیز، مهار از راه ترساندن، مهار هیجانی و مهار از راه منزوی کردن) به صورت معنی‌دار تعارض‌های زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. این یافته با برآیندهای پژوهش‌های همیلتون (۲۰۱۳) همسوئی دارد. ابعاد رفتارهای واپایی به همراه ابعاد متغیر تفسیر دشواری در کل ۵۴/۴ درصد از واریانس تعارض‌های زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. بررسی ضرایب رگرسیون نیز نشان داد که از میان ابعاد رفتارهای واپایی، نرخ رگرسیون مربوط به بعد مهار اقتصادی، مهار از راه ترساندن و مهار از راه منزوی کردن در پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی در سطح معنی‌داری ۰/۰۱ معنی‌دار است بر پایه نظر گلسر (۲۰۱۲) دلیل ناکامی زوج‌ها در زندگی مشترکشان به خوبی واپایی برمی‌گردد، رفتارهای کنترل‌کننده رفتارهایی است که در آن کوشش می‌شود طرف مقابل، درباره انجام یا عدم انجام یک رفتار مهارشده ارادی وی قرار بگیرد. مهار رفتار هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم از راه انگیزه ممکن است بر رفتار تأثیر بگذارد (آجزن، ۱۹۹۸). زمینه رفتارهای واپایی در زوجین بر پایه داده‌هایی که از یک برنامه مداخله‌ای در برابر خشونت خانگی که در انگلیس اجراشده و برآیندهای آن نشان داده بود، رفتارهای واپایی رفتاری کلیدی در این گونه خانواده‌هاست، برگرفته شده است (گراهام - کوان و آرچر، ۲۰۰۵).

در رفتارهای واپایی فرد می‌کوشند همسر خود را از راه رفتارهایی مانند مهار اقتصادی، مهار تهدیدآمیز، مهار از راه ترساندن، مهار هیجانی و مهار از راه منزوی کردن مهار کند (به نقل از

عباسی اصیل، ۱۳۹۳).

زندگی زناشویی برخلاف دوستی، تعهدی قانونی، اخلاقی و دینی به شمار می‌رود. بنیاد پیوند زناشویی تماماً بر پایه واپایی ساخته شده است، نیروهای ناگزیر کردنی برنامه‌ریزی شده‌ای وجود دارد تا زندگی زناشویی دست‌نخورده به جا بماند؛ ولی شادی و خوشی بسیار کمی در مهار وجود دارد تا زندگی زناشویی دست‌نخورده به جا بماند؛ ولی شادی و خوشی بسیار کمی در مهار وجود دارد و شاید هیچ خوشی‌ای وجود ندارد (گلسر، ۲۰۰۴). در این فرضیه هرگز علت بدینختی مان، شیوه انتخاب اعمال ما شناخته نمی‌شود (گلسر، ۲۰۱۲، ترجمه صاحبی، ۱۳۹۰).

پژوهش عباسی اصیل (۱۳۹۳) با هدف هم سنجی رفتارهای واپایی و کارکرد جنسی در زوجین با پیوند زناشویی سنتی و مدرن در زوجین مراجعه کننده به مراکز خدمات بهداشتی درمانی شهر زاهدان انجام گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که میان زوجین با پیوند زناشویی سنتی و مدرن در ابعاد گوناگون رفتارهای واپایی و کارکرد جنسی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. ولی در میانگین نمره مؤلفه میل جنسی در زوجین دو گروه تفاوت به سطح معنی‌داری رسیده است، بدین معنی که میانگین نمره مؤلفه میل جنسی در زوجین با پیوند زناشویی مدرن به‌طور معنی‌دار بیشتر از گروه گواه بود. بر پایه برآیندهای این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که نوع پیوند زناشویی (سنتی یا مدرن) نقش کارسازی در بروز رفتارهای واپایی ندارد ولی در میل جنسی زوجین می‌تواند نقش کارسازی ایفا نماید. به وجود آمدن ناسازگاری و تعارض میان زن و شوهر امری بهنجار است. به دلیل ماهیت همکنش زوج‌ها اوقاتی پیش می‌آید که اختلاف نظر روی می‌دهد، یا نیازها برآورده نمی‌شوند، برآیند اینکه همسران در برابر یکدیگر احساس خشم، ناامیدی و ناخشنودی می‌کنند. پیوند زناشویی به دلایل فراوان دچار مشکل و تعارض می‌شود. آمار جدایی در ایران و آمار بالای جدایی در جهان، نشانه بارز مشکلات زندگی مشترک است (گرلر، به نقل از سودانی و شفیع آبادی، ۱۳۸۷).

با توجه به اینکه در این پژوهش از روش خود گزارشی استفاده شده و سوگیری مطلوب نمایی اجتماعی به‌طور ناخواسته دخالت نموده، امکان تحریف پاسخ‌ها وجود داشته. محدودیت دیگر

پژوهش مقطعی بودن آن است. با توجه به محدود بودن زمان، امکان مصاحبه با شرکت کنندگان وجود نداشت.

بر پایه یافته‌های پژوهشی پیشنهاد می‌شود که بهمنظور کاهش تعارض‌های زناشویی از راه مشاوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی فراخور به زوجین در گستره تفسیر دشواری و رفتارهای واپایی اطلاعات و راه حل‌های درخور ارائه شود.

سپاسگزاری. این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه نویسنده مسئول پژوهش با نام پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی بر اساس رفتارهای کنترلگرانه و تفسیر دشواری در زنان و مردان متأهل بود که بر روی دانشجویان متأهل دانشگاه رودهن در سال ۱۳۹۴ اجراشده بود. پژوهشگران از همه شرکت کنندگان در این پژوهش که با همکاری آرسته امکان انجام این تحقیق را فراهم نمودند سپاسگزاری می‌نمایند. همچنین از همه کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن که کارهای لازم برای عملیاتی شدن پژوهش حاضر را فراهم آوردند، کمال تشکر را دارند.

منابع فارسی

- اصغری، فرهاد. صادقی، عباس. زارع خاکدوسن، سمیه. انتظاری، مرجان. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار با تعارض زناشویی و بی ثباتی زناشویی در بین زوجین متقارضی طلاق و زوجین عادی. دو فصلنامه آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، (۱)، ۵۸-۴۸.
- براتی، طاهره. (۱۳۸۹). تأثیر تعارض‌های زناشویی بر روابط متقابل زن و شوهر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- پروندي، على. عارفي، مختار. مرادي، اسماء. (۱۳۹۵). نقش کارکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین در پیش‌بینی رضایت‌زنشویی. دو فصلنامه آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، (۲)، ۶۵-۵۴.
- ثایی، باقر. (۱۳۸۷). مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج. تهران: بعثت.
- سودانی، منصور. شفیع‌آبادی، عبدالله. (۱۳۸۷). مقایسه‌ی اثربخشی زوج درمانی الیس به صورت انفرادی و توأم در کاهش تعارضات زناشویی. فصلنامه دانش و پژوهش در روان‌شناسی، (۱)، ۲۰-۱.

عباسی اصیل، صفیه. (۱۳۹۳). مقایسه رفتارهای کنترل گرایانه و کارکرد جنسی در زوجین با ازدواج سنتی و مدرن در زوجین مراجعه کننده به مراکز خدمات بهداشتی درمانی شهر زاهدان. پایان‌نامه دانشگاه آزاد اسلامی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت - دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

قاسمی، سیمین. اعتمادی، عندراء و احمدی، سید احمد. (۱۳۹۴). رابطه تعاملات منفی بین زوجین و خانواده همسر با صمیمیت زوجین و تعارضات زناشویی در زنان. دو فصلنامه آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی - سازی خانواده، ۱(۱): ۱-۱۳.

گلسر، ویلیام. (۱۳۹۳). واقعیت درمانی. (ترجمه علی صاحبی). تهران: سایه سخن. (تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی ۲۰۱۲).

هویت، دیس؛ و کرامر، دانکن. (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق در روانشناسی و مشاوره. (ترجمه حسن پاشا شریفی و دیگران). تهران: سخن. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ندارد).

References

- Bahrami, M., Fallahchai, S. & Mohammadi, K. (2013). Studying the comparison of marital conflict dimension in couples with conflict dimensions in couples with marital conflicts and emotionally divorced women in Bandar Abbas, *Journal of psychological studies*, 2(1), 7-14.
- Bates, E.A., Graham-Kavan, N. & Archer, J. (2014). Testing predictions from the male control theory of men's partner violence, *Aggressive Behavior*, 40, 42-55.
- Butler, A.C., Beck, A.T. & Cohen, L.H. (2007). The personality beliefs questionnaire-short form: Development and preliminary findings, *Cognitive therapy research*, 31(3), 357-370.
- Dilar, S., Sitwat, A. & Yasin, S. (2013). Intimate enemies: Marital conflict and conflict resolution styles in dissatisfied married couples, *Middle east Journal of scientific research*, 15(10), 1433-1439.
- Dwyer, M.T. (2005). *Emotional intelligence and conflict resolution style as predictors of marital satisfaction in the first year of marriage*. PH.D. Dissertation. University of North Carolina state.
- Finchman, F.D. (2012). Marital conflict: Correlates structure, and context. *Current directions in psychological science*.12, 23-27.
- Geldenberg, I., Geldenberg, H. (2007). *Family Therapy*. Concepts, Process and Practice. Chichester: Wiley.

- Glasser, W. (2004). *Counseling with choice theory*. New York: HarperCollins.
- Graham-Kevan. N. & Archer, J. (2005). Investigating three explanations of women's relational aggression. *Psychology of women quarterly*, 29(3), 270-277.
- Hamilton, K.A. (2013). *The effects of marital conflict and marital environment on change in marital status*. Thesis and dissertations-family sciences, Retrieved from http://uknowledge-uky.edu/hes_etds/9.
- Hetherington, E., Cox, M. M. & Cox, R. (1998). *Effect of divorce on parents and children. In nontraditional families*, Edited by M. Lamb. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum association.
- Iveniuk, J., Waite, L.J., Laumann, E., Mcclintock, M.K.& Tiedt, A.D. (2014). Marital conflict in older couples: Positivity, Personality, and health, *Journal of marriage and family*, 76(1), 130-144.

References (In Persian)

- Abbasi Asil, S. (2014). *Comparison of Controlling Behaviors and Sexual Performance in Couples with Traditional and Modern Marriages, Referring to Zahedan Health & Treatment Centers*, A Master of Arts Thesis, Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Faculty of Educational Sciences and Psychology.
- Asghari, F., Sadeghi, A., Zare' Khakdoost, S., & Entezari, M. (2015). Investigating the Relationship between Maladaptive Schemas and Marital Conflict and Marital Instability in Divorcing and Normal Couples, *Semi-annual Journal of Family Pathology, Counseling and Enrichment*, 1(1), 48-58. [Persian].
- Barati, T. (2010). *The Effect of Marital Conflicts on Husband and Wife Interactions*, A Master of Arts Thesis in Counseling, Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Roodehen Branch.
- Ghasemi S., Etemadi O., & Ahmadi S. A. (2015). The Relationship between Negative Interactions of Couples and In-Laws and Intimacy and Marital Conflict of Women, *Semi-annual Journal of Family Pathology, Counseling and Enrichment*, 1(1), 1-13.
- Howitt, D & Cramer, D. (2009). *Introduction to Research Methods in Psychology*, (Pasha Sharifi, Hasan et.al. Trans.). Tehran: Sokhan (The original book's publication date was not mentioned).
- Parvandi, A., Arefi, M., & Moradi, A. (2016). The Role of Family Functioning and Couples' Communication Patterns in Prediction of Marital Satisfaction, *Semi-annual Journal of Family Pathology, Counseling and Enrichment*, 2(1), 54-65.
- Sanai B., Barati, T. (2008). *Family and Marriage Measurement Scale*,. Tehran:

Besat.

- Sudani, M. & Shafiabadi, A. (2008). Comparison of the Effectiveness of Ellis's REBT in Individual and Conjoint Therapy in Reducing Family Conflict, *Quarterly Journal of Knowledge & Research in Applied Psychology*, 37 (1), 1-20.
- William, G. (2014). Reality Therapy (Sahebi, A. Trans.) Tehran: *Sayeh Sokhan*, (Original book published in 2012).

